

CERVANTES DÖNEMİNDE MAGRİPLİ, MÜRTET VE İSPANYOL GİZLİ AJANLARI*

Emilio Sola**

XVI. yüzyılın 1560-70 li yıllarında İspanyol-Türk veya başka bir deyişle Osmanlı-Habsburg ilişkilerinde, her iki tarafın sınırlarında yaşanan bir canlılık söz konusudur. Bu sınır bölgelerinde yaşanan canlılığı incelemek ve bu gerçeği bilmek oldukça önemlidir.

Cezayirli bir yazarın "300 yıl savaşları" adını verdiği İspanya ve Cezayir arasındaki sınır bölgesindeyiz. Bu savaşların en belirgin olaylarından biri İspanyollar için önemli merkezlerden biri olan muhteşem Oran şehrinin -Valetta, Bicaye (Bugi) ve Ragusa ile- kesin olarak alınmasıdır. Bu Berberi topraklarının ele geçirilmesi sınırlarda yeni bir düzenlemeye gidilmesini gündeme getirdi.

İspanyol-Berberi sınırı askeri sınırdan çok daha zengindi. Braudel'in belirttiği gibi "300 yıl savaşları" belirli dönemler dışında küçük çaplı savaşlardı. Fakat buna karşın her ilkbahar tekrarlanıyordu. Bu sınır, genellikle iki taraflı çalışan casuslarıyla, her taraftan gelen sürgünleriyle, kaçakları ve tövbekârlarıyla askerî ve politik bir sınır olmasına karşın, aynı zamanda dinsel ve kültürel öneme sahip bir sınır olması nedeniyle de çeşitli kargaşaların ortaya çıkmasına neden oluyordu. R. Romano ve A. Tenenti'nin belirttikleri gibi, Katolik Krallarla ve Cisneros'la, Katolik-Papa doktrini Avrupa'da ilk kez "Devlet dini" olarak ortaya çıktı. Bu durumdan olumsuz yönde en fazla etkilenenler Katolik monarşide yaşayan Yahudiler ve Müslüman tebaaydı.

Bu dönemdeki suikatçılar ve habercilerin yanı sıra Juan Compañero, Juan Chico, Jaime Izquierdo ve kardeşi Andrés, Miguel de

* Emilio Sola'nın bu makalesi İspanyolca aslından özetlenerek Türkçe'ye çevrilmiştir.

** Alcalá Üniversitesi, İspanya.

Aguen, Miguel de Illueca, Juan Duarte, Francisco ve Juan Catalán kardeşler, Hernando Hernández, Rodrigo Maligue, Fransız uyruklu Francisco Nalias veya Lope de Arcos gibi bazı Berberi sürgünler, bir araştırmacı için en önemli ipuçlarını oluşturacak kişilerdir. Aragón, Valencia ve Granadalı Mağribiler, Fransız Calvinistler ve Türk-Berberiler, İspanyol Katolik Monarşisinin açık ve aktif düşmanları olup, politik bir süper güç içinde gerçek bir ajan ağı oluşturuyorlardı. Bunlar ortadan kaldırılması gereken düşmanlardı.

Diğer yandan, Fransız Monarşisinde Türk veya Berberilerin, I. Fransuva tebaaları için, kâfir olmalarına karşın, politik olarak en yakın düşman olan Habsburglara karşı müttefik olabiliyorlardı. I. Fransuva ile birlikte Türk-Fransız diplomatik ilişkilerinin temelleri atılmıştır. Mesela, Barbaros Hayrettin Paşa, donanmasının hareketlerini Fransızlarla birlikte koordine ediyordu. 1543-44 yıllarında yine yine Fransızlarla işbirliğine gidilerek, Tolon'da Türk-Berberi donanmaları bütün bir kışı birlikte geçirmişlerdir. Ayrıca, Barbaros'un en önemli adamlarından biri olan İskenderiyeli Salih Paşa, Tolon'dan Katalan sahillerini, Palamos ve Rosas'i yağmalamıştı.

Hem Avrupa Katolik ülkeleri, hem de Reform hareketleri gören ülkelerde, Türkler veya Berberilerle yapılan uzun politik ittifaklara rağmen, Türk imajına kâfir ve hatta şeytan damgası vuruluyordu. Türk dendiğinde, Yahudiler gibi büyük düşman, müsibet sözcükleri anımsanmaktaydı.

Gösterişin ötesinde kalan bir gerçek vardı. Sınırlarda yaşanan canlılık ve buralarda bulunan casusların oluşturdukları durum ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde, geçmiş dönemlerde yaşananların bir benzeri olduğu görülmektedir.

Cerbe yenilgisinden sonra, 1560'lı yılların başlarında Katolik monarşisi (II Filip) Türklerin Akdeniz'de artan nüfusunu etkisiz hâle getirmek amacıyla bir istihbarat ve sabotaj teşkilatı kurmak zorunluluğunu hissetmişti.

İspanya için, itibarının zirvesinde olan Dragut, korsan rejiminin yerleşmesini sağlayan Barbaros'un oğlu Hasan Paşa ve XVI. yüzyılın en son korsanı, neslinin en önemli şahsı Kalabryalı Uluç Ali Paşa Türklerin Akdeniz'deki cephesinin en seçkin üç lideri olarak görülmektedirler.

Bunlar, 1560 Cerbe bozgunu ve bundan iki yıl önce Mostaganem'de Alcaudete Kontu'nun yenilgisi ve daha sonra onun ölümüy-

le, Cezayir ve İstanbul'u esir tebaalarla ve esir düşen hristiyanlarla doldurmuşlardı.

Esirler, tüccarlar, esirleri fidye verip tutsaklıktan kurtaranlar, mürtetler, eskiden esir düşenler Katolik Monarşisinin aradığı ajan teşkilatını oluşturacaklardı.

1561 yılında, Cerbe bozgunundan ardından İstanbul'da II. Filip'e hizmet veren geniş çaplı bir gizli ajanlar teşkilatının kurulması için ilk adımlar atılıyordu. Bu teşkilatın belli başlı kişileri: Juan Agostino Gilli ile İstanbul'da yakın bağlantıları olan Cenevizli Adam dı. Franchi, tüccarları ve esirleri fidye karşılığında esaretten kurtarma işiyle meşgul olan Maria Renzo de San Remo idi. Adam dı Franchi, 1570'den ölümüne kadar İspanyon ajanlar şebekesinin önemli bir elemanıydı. İstanbul'da mevki sahibi kişilerle olan dostluğu sayesinde görevini layıkıyla yerine getiriyordu. Ayrıca, Fransa Sefiri ve Venedikli balyoslar onun yakın arkadaşlarıydı. Bu kişilerden haberleri alıp zamanında Madrid'e bildiriyordu.

Mahmud adıyla bilinen Sorrentolu Juan Bautista Napolitano'nun yanısıra, Ambrosio Cornato "Hasan Ali", Francesco de Bisagno "Ahmet Reis" ve Antonio Judisso gibi birkaç mürtet daha vardı. Bu mürtetlerden Cenevizli Gregorio Braganta de Sturla "Muratağa" en sadık ajanlardan biri olup, 1571'de ölümüne kadar kendisine yıllık 300 Eskuda maaş bağlanmıştı. Bir başka mürter Melchor Stefani de insula "Ferran Bey", uzun yıllar V. Carlos'un hizmetinde çalışıp, Kraliyet Haber alma raporlarında ajan olarak takma isimli anılmaktadır: "Majestelerine hizmet verdiği sırada bu kişinin Renato olarak adlandırılması gerekir". Aynı durum Tunus'ta Türklerin eline düşen Cenevizli Mustafa'nın başına gelmiştir. Altı kadırganın reisi olan bu kişi, gizli ajan olarak Gregorio Barian anlamına gelen G.B. harflerini kullanarak imza atıyordu. Juan Agustino Gilli ve Juan Maria Renzo tarafından seçilmiş olan bir grup muhtemel ajanlar arasında İtalyan Aurelio Santa Croce, şüphesiz en göze çarpan ve en uzun hizmet veren gizli servis elemanlarından biriydi.

1562 yılının sonunda Juan Agustino Gilli'nin mektubunun yanısıra, Milo Piskoposu Stefano Gatelusio tarafından V. Carlos'a gönderilen mektupta, haberlerin alıcıya ulaşması için Ragusa, Ot-ranto ve Quios (Sakız) yolunun kullanılması, Cenevizli-Napolili Juan Maria Renzo'ya detaylı bir biçimde anlatılmıştı. Ragusa'daki bağlantıyı sağlayan kişi ise, takma adı "Domino Simeono de Zagu-

eria" olan tüccar Lorenzo Minati olacaktı. Böylece gece ve gündüz, her saatinde harekete hazır, gemi kaptanları ağı oluşmuştu. Emniyet nedeniyle gönderilen bu gizli raporlar genellikle Napoli ve Sicilya valilerine hitaben yazılmış raporlardı. Bu raporlar önceden belirlenmiş bir şifreyle (yanık kömürler, mum ışığı veya rapor metnini suya batırmak gibi) yazılıyordu.

1566 yılının yazında Juan Renzo, bütün bu belgeleri İspanya'ya gönderdi. Muhtemelen şahsen kendisi götürdü. İspanyol Sarayında üst düzeyde bir törenle karşılandı. Segovia'da "Efendimiz Katolik Kral Filip'in Sarayına, Türk Sarayından iki kez geldim" diye yazılıyordu. Bu ziyaretlerin ilki 1561-62 yıllarında, ikincisi ise 1562-63 yıllarında gerçekleşmişti. 1567 yılının başında İstanbul'a dönüş yolculuğu epey sorunlu geçmiştir. Türkler, Ragusa'dan itibaren, Renzo'nun Katolik Kralın ajanı olarak faaliyet gösterdiğinden şüpheleniyorlardı. Bunun için Renzo bazı tehlikelere rağmen büyük bir gizlilik içinde bu yolculuğu gerçekleştirerek, İspanyol Sarayının 30 bin Duka'dan oluşan rüşvet planını ve teklifini İstanbul'a götürmeyi başardı.

Planın temel amacı, Türk Donanmasının genel Komiti Dermucio Reis'i İspanyolların tarafına çekmekti. Cenevizli mürtet Murtaza vasıtasıyla Dermucio Reis'e "Peşin otuz bin Duka ve ömür boyu yıllık beşbin Duka" ödenecektir. Bu iş için Maranza'ya altı bin, yeniçerilerin başı hadım Muratağa ile tersane bekçisi ve kadirga kaptanı Cenevizli Mustafa'ya senelik bin Duka vermek suretiyle yardım edeceklerdi. Planın diğer amacı ise tersaneyi ve tersanedeki kadirgaları sabote etmektir.

Bu sabotajlara katılanlara peşin olarak bir kere mahsus olmak üzere yıllık ömürboyu beşyüz Duka verilmesi düşünülmüştü. Ayrıca İspanyol Donanmasına karşı savaşıldığında "ortasını delerek içine su girmesi" yöntemiyle kadirga batıranlara da beşyüz Duka verilecekti.

1568'de Alpujarras'ta Mağribi ayaklanması nedeniyle Katolik Monarşisi sıkıntılar içindeydi. Dolayısıyla Levent'te bulunan İspanyol gizli ajanlar şebekesi kriz içine girmişti. Alonso Sánchez 1571 Mayısında yolladığı bir raporda durumu titizlikle inceliyordu: "Yapılan anlaşmaların çoğu boşunaydı. Mürtetler ve bazı kişilerle yapılan işbirliği sonucunda tersane içindeki kadirgaların yakılacağı veya batırılacağı, ya da mühimatın tahrip edileceği vaadedilmişti".

Ancak yerine getirilmeyen bu vaatlerin tümü Krallığa 6000 Du-ka'ya mal oldu. Alonso Sanchez'in de belirttiği gibi, verilen bu söz-ler "sadece her yıl Krallıktan para çekmekten başka bir amaç taşı-mıyordu".

Sabotaj planlarının iyi bir sonuç vermemesine karşın araştırma ve haber gönderme hizmetleri çok daha faydalı ve köklü sonuçlar vermişti. İnebahtı Deniz savaşı'ndan önceki belgelere bakılacak olursa, özellikle gerginliğin en yoğun olduğu 1565 yılı (Malta ku-şatması) ve 1568-70 yılları arası (Alpujarras Savaşı ve Kıbrıs'ın Fethi) İstanbul'dan gelen raporların sayısı çok kabarıktı. Bu rapor-lar ise Venedik, Ragusa, Korfu, Quios (Sakız) ve özellikle Otranto gibi değişik yollardan geliyorlardı. Bu haber ağının oldukça geniş olmasında aileleri ve edindikleri müşterileri ile oturmuş bir düzene sahip tüccarlar ve iş adamları önemli bir rol oynuyorlardı. Bu du-rum Levant'tan Napoli'ye raporların sürekli olarak gelmesini sağlı-yordu. Bundan dolayı Juan Maria Renzo'nun yönetimindeki gizli haber alma servisleri yararlı ve etkili olmuşlardı. XVI. yüzyılın yet-mişli yıllarında İnebahtı Savaşı'ndan sonra gizli haber alma hizmet-lerinde önemli bir yenilenme söz konusu oldu. Özellikle askeri ha-rekatlarda esir düşen çok sayıda kişinin kurtarılması için kurulan bağlantılar bunun kanıtıdır.

Juan Maria Renzo (1567) yaşamını tehlikeye atarak Madrid, Napoli ve İstanbul arasında seyahat ederken, bu arada Uluç Ali'yi İspanyol tarafına çekmek için Valensiya'dan büyük bir operasyon yürütülüyordu. Alpujarras savaşının en yoğun yaşanan dönemlerin-de gerçekleştirilen bu operasyonun, Gasparo Corso ailesi ve Uluç Ali'nin akrabası Mami Chaya sayesinde sonuçlandırılması planlanı-yordu. Görüldüğü üzere Katolik Monarşisinin gizli servisleri bir türlü rahat nefes alamıyorlardı.

Barbaros Hayrettin, Andrea Doria ve V. Carlos dönemlerinde Akdeniz İslam dünyasının sayılı denizcilerinden biri ise Uluç Ali de II. Filip ve Juan de Austria dönemlerinin en büyük denizcilerin-dendi.

Kalabriyalı mütevazi bir aileden gelen Uluç ALi, "Lıcasteli adıyla bilinen Colonnas burnuna yakın küçük bir kasabada", uzun yıllar kürekçi olarak hizmet verdiği mürtet korsan Rum asıllı Ali Ahmet'e esir düştüğünde gemi taşımacılığı ve balıkçılık yapıyordu. Bitli, dazlak kafasıyla bütün Hristiyanların hakaretine maruz kalı-

yordu. Çoğu kez onunla yemek yemeği hatta kürek çekmeyi bile istemiyorlardı. Türkçe'de "pis, pinti" anlamına gelen "fartax" diye çağrılıyordu. Kendisine tokat atan bir korsan gemisi askerlerinden (Levent) intikamını almak için 34 yaşlarında mürtet oldu (1551-52) Barbaros Hayrettin'in ortadan çekilmesinden kısa bir süre sonra, bu bölgenin açlık çektiği yıllarda, Tremesen'in kontrolü için Cezayir-Fas çatışmasının olduğu dönemde, önce Komit yardımcısı ve daha sonra Salih Paşa'nın hüküm sürdüğü yıllarda da Cezayir'in en iyi gemi reislerinden biri oldu.

Cervantes ve Antonio de Sosa'dan öğrendiğimiz kadariyle, Uluç Ali'nin soyu ve gençlik yılları hakkında bilinenler bunlardı. Ancak İspanyol gizli ajanları on yıldan daha fazla bir süreden beri onunla ilgili çok şey biliyorlardı. Uluç Ali Berberi bölgesinde önemli bir politikacı olduğunda, İspanyol Mağriplilerinin ayaklanması ile tehlikeli bir hal alan Alpujarras savaşının patlak vermesiyle birlikte, Cezayir'in yeni Kralı olan Kalabriyalı pinti hakkında İtalya'da başarılı bir araştırma yapıldı. Buna göre adı Dionisio Galea idi. 28 Ağustos 1536'da 18 yaşındayken dul annesi Pippa da Chicco ve 7 yaşındaki kardeşi ile esir düştü. Juseli Mayumet (Hüseyin Mahomet) adındaki kardeşi daha sonraları İstanbul'da evlenip orada yaşamaya başladı. Annesi ise İtalya'ya dönüp, 1567 yılında Uluç Ali'nin Cezayir'in başına geçmesine az bir süre kala öldü. 1568 ve 1569'da yapılan araştırmaya göre Santa Severina'da yaşayan yakınları vasıtasıyla Kalabriyalı mürtetile irtibat sağlanıyordu. Bu yakınları ise Pippa de Chicco'nun kızkardeşi ile evli doksan yaşındaki noter Enrique de Hassis, ayrıca yine Pippa'nın kızkardeşi 55 yaşlarındaki teyzesi Leticia de Chicco ise 70 yaşında olan Paolo Belhomo ile evliydi.

Uluç Ali'nin iki kuzeni, yirmi yaşlarındaki Gaspar de Chicco ve Ruger Belhomo, ona ulaşmak için bağlantıyı sağlayan kişilerdi. Yaklaşık on yıl sonra Sicilya'da çıkan haberlerde Uluç Ali'nin bir yeğenin ajan olduğu söyleniyordu. Ancak İspanyol haber alma servislerine göre, Kalabriyalıya yaklaşmanın en iyi yolunun, gençlik yıllarından beri Dionisio Galea'nın yakın arkadaşı olan Juan Ganguza delle Castelle olduğu şeklindeydi. Cezayir bağlantısı ise Gasparo Corso kardeşler aracılığıyla gerçekleştiriliyordu.

1560 yılından itibaren daha 45 yaşında iken Uluç Ali'nin, (Ali Paşa, Dionisio Galea yükselişi başlar. Uluç Ali Türk-Berberlerin büyük askeri başarılar elde etmesinde ve İspanyolların Cerbe'de

bozguna uğramalarında Dragut'un sağ kolu olarak önemli bir rol oynuyordu. Ayrıca Cerbe'de kazanılan başarı sonucunda binlerce esir alınması Piyale Paşa'nın dostluğunu kazanmasına, denizciler ve halk arasında şöhrete kavuşmasına neden oldu. 1565 yılında Malta kuşatmasında Dragut'un ölümüyle Uluç Ali 2,5 yıl Trablus valiliği yaptı.

Maddi durumu oldukça yerinde ve saygın bir kişiliği vardı. Alpujarras'ta Mağribi ayaklanması başladığında 1568 Mart ayında Mehmet Paşa'nın yerine Cezayir' gitti. O yıllarda Uluç Ali imajı politik bakımdan çok önem kazanmıştı. Granadalı Mağriplilerin II. Filip'e karşı ayaklanmalarından ve Berberi bölgesinde yapılan dayanışma hareketinden faydalanan Uluç Ali bu olayları Cezayir'in savunmasında kullandı. Endülü's'e yardım gönderirken diğer yandan Cezayir'in savunması için yeni silah ve istihkam girişiminde bulunuyordu. Yine bu sırada yeniden Tunus'un fethini gerçekleştirdi. Buranın valiliğine ise Sardunyalı mürtet Ramazan Paşa getirildi. Uluç Ali ise Cezayir'de birkaç Malta kadirgasına el koymak suretiyle büyük bir ganimet el etmiş ve Goleta'da bulunan İspanyollara karşı harekete geçmiş olan etkili planlar hazırlamaya başlamıştı.

Uluç Ali'nin saldırıları Berberi bölgesindeki İspanyolların gizli servislerinin bu operasyonuna büyük bir darbe indirmiş oldu. Kendi saflarına çekme girişim, Andrea ve Francisco Gasparo Corso, Mami Chaya (Mami Corso) ile olan yakınlığından faydalanarak Uluç Ali'yi kendi saflarına çekme girişimleri de boşunaydı.

Cezayir'de yeni eri akserlerinin ödeme gecikmesinden dolayı kötü duruma düşmesi, Uluç Ali'nin 1571'de İstanbul'a doğru harekete geçmesine neden oldu. Uluç Ali Doğu Akdeniz'e zamanında gelip İnebahtı Deniz Savaşı'ndan adamlarını ve gemilerini kurtarıp başarı kazanan tek Türk denizcisiydi.

Uluç Ali bir sonraki kışı Türk donanmasını yeniden organize ederek geçirdi. Yaz aylarının başında 230 kadirga ile denize açıldığında sanki İnebahtı yenilgisinin Türklerin deniz gücünü kesinlikle azaltmadığını göstermeye çalışıyordu. Uluç Ali, izmi tıpkı Barbaros gibi her ilkbaharda Akdeniz'e kıyısı olan Avrupa ülkeleri için büyük bir tehlike arz ediyordu. Dönemin diplomatik belgelerinde görüldüğü üzere Uluç Ali, Avrupa kraliyet sarayları için Osmanlı sarayının en nüfuslu adamı olarak Berberi bölgesini kontrolü altında tutuyordu.

1573'de Juan de Austria Ramazan Paşa'yı Tunus'tan atmayı başardığında, Uluç Ali'nin buna tepkisi oldukça sertti. Ertesi yaz 300 gemiden oluşan bir donanma ile İspanyolları Goleta'dan sürerek Tunus'u kesin olarak Türk topraklarına kattı.

O tarihten itibaren Uluç Ali İstanbul'a yerleşti ve 1581 ilkbaharına kadar Berberi bölgesine hiç dönmedi. Bir zamanlar müsibet, pis mürtet diye anılan Uluç Ali, şimdi kadîri mutlâk ve Kalabrayalı efsanevi bir korsan olarak XVI. yüzyıla adını yazdırmış oldu. Çağdaşları ve hatta hristiyanlar için büyük bir kahramandı.

İstanbul'da İspanyol ajanlarının raporlarında Uluç Ali'nin yakın adamları da önemli yer tutmaktaydı. Özellikle Hristiyanlığa eğimli olan vekilharıcı ve evlatlığı Murat Ağa İspanyol ajanlarla işbirliği yapıyordu. Uluç Ali'nin etrafında olan diğer adamları ise beş mürtet Lombaryalı Süleyman Ağa (Antonîo de Vale), İngiliz Komorat Ağa (Carlo Daniel), San Juan tarikatından iki Fransız ve ayrıca babası Goleta'da kaptan olan bir İspanyoldur.

Uluç Ali'nin bu adamları Katolik Monarşi'nin Osmanlılarla zor yürüyen ilişkilerinde önemli bir rol oynadılar. Böylece Gasparo Corso aracılığıyla 1569 yılında yapılan gizli görüşmelerin hemen ardından, İnebahtı Deniz Savaşı'ndan sonra İspanyol ajanları, yeni bir sabotajlar ve müzakereler dönemini açmış oldular. 1580 yazında Uluç Ali'nin suikaste kurban gitmekten korktuğu söylentileri de çıkmıştı. Aynı yılın Ekim ayında esirlerin Ulus Ali'ye karşı ayaklanması çok sayıda insanın ölümüne ve İspanyollarla işbirliği yapan ajanlar arasında da huzursuzluk çıkmasına neden oldu.

Artık İspanyol yetkililer için Uluç Ali'yi II. Filip'in saflarına çekmektense onun ölümünü gerçekleştirmek çok daha önemliydi. 1581 yılında Uluç Ali'nin Berberi Bölgesindeki son operasyonu Akdeniz dünyasını alarına geçirmişti. Diğer yandan ise İspanyol gizli servisleri Uluç Ali'nin adamlarının dışında yeni bir ajanlar şebekesi kurmuşlardı. Yazar Antonio da Sosa 1587'de Uluç Ali'nin ölümünün Osmanlı Sarayında meşhur bir mürtet olan Cenevizli Cigala ile ilişkili olduğu kanısına varmıştı.

Katolik Monarşi için Berberi bölgesinde çalışan ajanlar arasında en önemlileri Gasparo Corso ailesinden Francisco Valensiya'da, Antrea ve Filip Cezayir'de, Mariano Marsilya'da ve adı tespit edilemeyen 5. kardeş ise Basela'da faaliyetlerini sürdürmekteydiler. Bu kardeşlerden Andrea diğerlerine göre her bakımdan çok daha et-

kiliydi. Andrea, Cezayir'de gerçekleştirdiği ticaret sayesinde sürgündeki Fas kraliyet tahtının varisi Abdelmelek ile dostluk kurmuştu. İnebahtı Deniz Savaşı'nın ardından Abdelmelek İstanbul'a gittiğinde yine İspanyollarla ilişkiyi Andrea sayesinde gerçekleştirmişti. Ancak Uluç Ali'yi İspanyol tarafına çekme girişimi sonuç verince, Türkler'in Berberi bölgesinde ve Fas'ta süre gelen hakimiyetlerinde herhangi bir değişim söz konusu olmadı.

İnebahtı Deniz Savaşı'ndan sonra Kuzey Afrika'da diplomatik faaliyetler büyük hız kazanmıştı. 1574'te Abdelmelek'ik kardeşi Abdullah el Galib'in ölümünden önce Fas tahtına kimin varis olacağı sorunu ortaya çıktı. İstanbul ve Kuzey Afrika da gerçekleştirilen tüm bu yoğun faaliyetlerin yanısıra Cezayir Kralı Arab Amat, nüfusunun üçte birinin veba salgınından ölmesine rağmen kentin surları ve limanında önemli ilave inşaatlar yapıyordu. Abdelmelek'in iki buçuk senelik hükümdârlığı (1576-1578) sırasında gerek Afrika'da, gerekse İstanbul ve Napoli'de gizli ancak oldukça yoğun bir diplomatik ilişkiler önemi başlamış oldu. 1576 yazında Abdelmelek Zuñiga, Cabreta, Diego Marin ve Andrea Gasparo Gorso Vasıtasıyla II. Filip'le, tüccar Edmund Hogan sayesinde de İngiltere ile gizli ilişkiler içindeydi.

Fakat İspanyol gizli servislerinin faaliyetleri özellikle İstanbul'da yoğunlaşmış olup 1581'de üç yıllığına imzalanan ateşkes ile sona ermişti.

